

PRIKAZI

Dragotin Cvetko: JUŽNI SLOVENI U ISTORIJI EVROPSKE MUZIKE, Nolit, Beograd, 1984.

Beogradska izdavačka kuća »Nolit« u svojoj biblioteci *Muzika*, izdala je pet knjiga posvećenih glazbi, a u bližoj pripremi su još tri naslova. Objavljene knjige uglavnom su prijevodi. To su: (pisano fonetski) *Veliki pijanisti* Harolda Sonberga, *Barokni koncert* Roksanđe Pejović, *Jezik muzike* Derika Kuka, *Jezik moderne muzike* Donalda Mičela i *Ideologije u operi* Filipa Zosefa Salazara. U pripremi su *Istorija džeza* Džemsa Linkolna Kalijera, *Um za tonom* Pavla Stefanovića i *Emocija i značenje u muzici* Leonarda Mejera.

Pred nama je najnovija Nolitova knjiga *Južni Sloveni u istoriji evropske muzike* Dragotina Cvetka. I ova knjiga je prijevod, ovoga puta sa slovenskog na srpski. U originalu je naslovljena *Južni Sloveni v zgodovini evropske glasbe*. Zapravo, knjiga je najprije objavljena 1975. na njemačkom jeziku s naslovom *Musikgeschichte der Südslawen*, a onda je kao prošireno izdanje 1981. izašla u Mariboru; ova Nolitova, prijevod je izdanja u Mariboru.

Nije pretjerano, kako je to učinjeno i na otmotnici knjige, dr. Dragotina Cvetka nazvati doajenom južnoslovenske muzikologije. Rodio se 1911. studirao je na Konzervatoriju i Filozofskom fakultetu u Ljubljani; dugogodišnji je profesor u Ljubljani, a član je mnogih domaćih i stranih glazbenih (muzikoloških) institucija, osnivač je i šef katedre za muzikologiju na ljubljanskom sveučilištu. Bavio se i skladanjem, osobito prije prošlog rata. Objavio je mnogo članaka iz povijesti, osobito slovenske glazbe na slovenskom i stranim jezicima. Njegov brat Ciril također je ugledni slovenski dirigent i skladatelj.

Može se reći da ova, nazovimo je, monografija *Južni Sloveni u istoriji evropske muzike* predstavlja sintezu autorova znanja povijesti glazbe južnoslovenskih naroda, a i sintezu istraživanja i proučavanja, osobito slovenske glazbe sve tamo od doseljavanja naših naroda do danas. Posebnost ove knjige je u tome, što je uz paralelni sažeti pregled povijesti glazbe slavenskih naroda današnje jugoslovenske državne zajednice, paralelno prikazana prvi put kod nas i povijest bugarske glazbe kao integralni dio južnoslovenske glazbe.

Dočitavši knjigu stičemo uvjerenje da glavni sadržaj knjige baš ne odgovara njezin naslov. Uvod u knjigu i posebno V poglavlje *Mesto u evropskom kontekstu* adekvatni su naslovu knjige, ostalo je spretno napisan pregled povijesti južnoslovenske glazbe u koji su ušli rezultati istraživanja do predanja teksta u tisak, a to je bilo negdje tokom 1980. godinu. Onda je i štogod nova rečeno i štogod znanog bolje dorečeno. Čini mi se da je dr. Cvetko našao pravu mjeru i proporcionalnost u ustupljenu prostoru nacionalnih baština, osim što je možda u prikazu rane srednjovjekovne slovenske glazbe opširniji nego bismo očekivali. Dobro poznaje makedonsku i bugarsku glazbu ali kadikad nije baš jasno što je bugarsko a što makedonsko. Na jednom mjestu piše (str. 39): »Dok je pravoslavno liturgijsko pjevanje ostalo jednoglasno, katoličko se ugledalo na zapadne uzore«. Dr. Cvetko zna da se višeglasno pjevanje na Zapadu razvilo unutar crkvene glazbe, a nikako se nije crkvena glazba ugledala na zapadne uzore...

Očito je da je djelo pisao odličan stručnjak s velikim smislom za proporciju i bez pretencioznog zalijetanja na nesigurnu terenu i bez paušalnih, romantičnih i patosnih izričaja i sudova, osobito o glazbi svojega naroda (kako se inače znade dogoditi) i zato će ova knjiga kao svojevrsan kompendijum biti od koristi i muzikologu stručnjaku i ostalim kulturolozima »pa i za širu čitalačku publiku«.

Petar Zdravko BLAJIĆ

Kurt Pahlen: DJECA SVIJETA I NJIHOVE PJESME, Mladost — Jugoslavenska Revija, Zagreb, 1984.

Knjiga »Djeca svijeta i njihove pjesme« pojavila se najprije u Luzernu 1979. i od tada je već objavljena na više jezika. Kod nas je promovirana u okviru Jugoslavenskog festivala djeteta u Sibeniku. Po svom tekstovnom i glazbenom sadržaju i po svojoj vrlo uspješnoj likovnoj opremi, ova publikacija zagrebačke »Mladosti« i beogradske »Jugoslovenske Revije« ističe se među publikacijama namijenjenim djeci kod nas.

Autor i sastavljač ove knjige — zbirke, dr. Kurt Pahlen, u našoj sredini nije odviše poznat. Pahlen se danas smatra argentinskim glazbenim piscem i dirigentom, iako je rođen 1907. u Beču gdje je studirao glazbu i književnost i neko vrijeme bio dirigent na Radiju i *Volksoperi*. S orkestrom Radija i ansamblom Opere organizirao je niz turneja po Evropi. Od 1939., dakle, gotovo već pedesetak godina, živi i djeluje u Južnoj Americi kao ravnatelj najznačajnijih simfonijskih orkestrara, opernih kuća i radio — postaja (Buenos Aires, Montevideo, Rosario...). Gostuje po mnogim latinskoameričkim zemljama i Evropi. Pahlen je i pisac zapaženih i mnogo prevedenih stručnih i estetskih rasprava iz područja glazbe; djeluje i kao glazbeni pedagog, osobito muziciranjem među djecom i s djecom. Njegova glazbeno — pedagoška maksima glasi: »Nema ne muzikalne djece; svako dijete hoće, može i treba biti kreativno, a naša je dužnost da mu ostvarimo svaku moguću priliku za to.«

U predgovoru zbirke izneseni su autorovi općehumani i glazbenopedagoški stavovi. On se tu zalaže za razvoj dječje mašte (improvizacijske i izmišljачke sposobnosti) i za muziciranje po sluhu. Po njemu, naime, poznavanje nota i ne mora biti isključiva pretpostavka za uspješno muziciranje.

Knjiga u svom većem dijelu sadrži popularne dječje pjesme iz trinaest evropskih zemalja; iz Amerike (Peru, Brazil i USA), Afrike (Japan, Kina, Vijetnam i Indija). Iz naših krajeva uvrštene su tri pjesme. Sve pjesme u zbirci navedene su kao narodne, tradicionalne, iako je za neke očito da ih je skladao glazbenik profesionalac, premda su zbog svoje pjevnosti postale toliko popularne da im se više i ne zna autor. Svako pjesmi pridodana je jednostavna instrumentalna pratnja koju djeca mogu izvoditi na različitim instrumentima.

Napjevi evropskih naroda kreću se uglavnom u okviru *dur* i *mol* tonaliteta, a donekle i u modalnim ljestvicama. Melodije afričkih i azijskih zemalja u prvom susretu s evropskim uhom djeluju strano, naime, one se kreću u okviru pentatonike i tzv. egzotičnih ljestvica i modusa, a i ritmički su mnogo bogatije od naših evropskih. Upravo ta raznolikost, melodijska i ritmička, može nastavnicima po školama, i za djecu već najranijeg uzrasta, pružiti mogućnost širenja glazbene percepcije. Proširivanjem repertoara skladbama iz izvanevropskog kruga, djeca obogaćuju svoja zvučkovna iskustva i zato je za očekivati da će ova odlična Pahlenova zbirka doći u ruke, kako djeci, tako još i više samim nastavnicima glazbenog odgoja. U svom prikazu ove knjige naš poznati glazbeni pedagog Josip Završki napisao je: »Možda će humana i visoko vrijedna glazbeno — pedagoška uvjerenja dra. Kurta Pahlena, koja dijele i najistaknutiji glazbeni pedagozi svih kontinenata, osuvremeniti sadržaje glazbene metodike u zagrebačkoj Muzičkoj akademiji, i tako je barem djelomično približiti našoj glazbenoj, odgojno — obrazovnoj praksi, koja se u svojim programskim ciljevima i zadacima temelji na istim i sličnim metodičkim i pedagoškim postavkama koje proklamira autor knjige *Djeca svijeta i njihove pjesme*«.

Ova nam knjiga — zbirka može biti (uz razboritu upotrebu) od koristi i u našoj, rekao bih, široko uzetoj katehetsko — glazbenoj djelatnosti. Izdavač je za naše prilike, dopuštenjem autora, mogao uvrstiti više naših napjeva.

Petar Zdravko BLAJIĆ